

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування Глухівського міськрайонного суду
Сумської області**

27 липня 2023 року

місто Суми, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.07.2023 групою НПМ здійснено відвідування Глухівського міськрайонного суду Сумської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Бурка Олександр Володимирович, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Єжкун Марина Вікторівна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вул. Київська, 30, м. Глухів, Шосткинський район, Сумська область, 41400.

Керівник місця несвободи – Сапон Олег Володимирович (голова Глухівського міськрайонного суду, на момент відвідування перебував у відпустці).

Керівник апарату суду – Бадюк Світлана Федорівна.

Попереднє відвідування групою НПМ здійснювалося 13.01.2021.

За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення та недоліки, що призводять до порушення прав затриманих осіб, зокрема: права на життя і здоров'я, права на безпеку, на охорону здоров'я та медичне забезпечення, на гідні умови тримання, на рівний доступ до правосуддя.

З метою усунення виявлених недоліків і порушень Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вносились пропозиції. Так, Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України (далі – ТУ ДСАУ) в Сумській області та Глухівському міськрайонному суду Сумської області рекомендувалося вжити заходи щодо запобігання гострої респіраторної хвороби COVID-19, передбачити у залах судових засідань місця для осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних, обладнати санітарний вузол для осіб з інвалідністю, вжити заходів щодо доступу до суду осіб з інвалідністю.

Більшість рекомендацій щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19 на даний час втратили свою актуальність, а решта рекомендацій виконані не були, про що йтиметься далі у цьому звіті.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду у межах повноважень здійснює ТУ ДСАУ в Сумській області.

Глухівський міськрайонний суд Сумської області розміщується на трьох

поверхах триповерхової будівлі 1965 року побудови, розташованої в центральній частині міста на пішохідній частині вулиці Київської.

Відповідно до штатного розпису у суді передбачено сім посад суддів. Водночас, проблемним питанням є неукомплектованість суддів, оскільки протягом тривалого часу в суді працює лише чотири суддів, двоє з яких не мають повноважень на здійснення правосуддя.

В день відвідування групою НПМ затримані, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані (далі – підсудні) до суду не доставлялися.

Обслуговування суду з питань конвоювання підсудних здійснюється ротою конвойної служби ГУНП в Сумській області, а також відділом поліції № 1 (м. Глухів) Шосткинського районного управління поліції ГУНП в Сумській області.

Упродовж 2022-2023 років фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті утримуваного під час перебування в суді зафіксовано не було.

На вході до суду є інформація про найменування судового органу.

Біля входних дверей розміщена кнопка виклику працівників судової охорони та працівників суду для маломобільних груп населення, яка знаходиться у технічно справному стані, маються тактильні таблички з інформацією, нанесеною шрифтом Брайля (фото 3).

Вхід до приміщення суду розміщено на рівні тротуару, що не створює перешкод для доступу для маломобільних груп населення (далі – МГН). Ширина входних дверей достатня для проїзду колісного крісла стандартних розмірів.

Проте, одразу за входними дверима облаштовано контрольно-пропускний пункт входного контролю та охорони з рамкою стаціонарного металодетектора шириною 0,69 м та місцем пропуску через турнікет шириною 0,53 м (фото 4), що унеможливорює проїзд до вестибюлю суду крісла колісного.

Контрольованого проходу достатньої ширини для проїзду МГН, які пересуваються в кріслах колісних, у огорожі контрольно-пропускного пункту не облаштовано.

Охорона приміщення суду та пропускний режим здійснюється працівниками Територіального управління Служби судової охорони в Сумській області, якими ведеться перевірка документів та реєстрація пропуску осіб до адміністративних будівель суду.

На посту охорони наявна аптечка невідкладної медичної допомоги, що не містить повного переліку вкладень лікарських засобів (відсутні зокрема анальгін та парацетамол), а також містить лікарські засоби (валідол), термін придатності яких закінчився (фото 5, 6).

У вестибюлі та на кожному з поверхів приміщення суду встановлено інформаційні стенди з відомостями про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України та центру надання

безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, зразками процесуальних документів, розкладом судових засідань тощо.

Канцелярії суду з кримінальних та цивільних справ, у яких приймаються судові справи і кореспонденція та видаються копії процесуальних документів, розташовані на першому поверсі будівлі.

У будівлі суду облаштовано 8 залів судових засідань, 4 з яких (№№ 1, 2, 3, 7) призначені для розгляду у тому числі і кримінальних справ. Зали судових засідань розташовані на всіх трьох поверхах: по 3 зали на 1-му і 3-му поверхах та 2 зали на 2-му поверсі. Фактично використовуються за призначенням 3 зали судових засідань, 2 з яких призначені для розгляду кримінальних справ (№ 2 та № 7).

У кожному залі для розгляду кримінальних справ обладнано загородження для розміщення підсудних, яке виготовлено з металу та органічного скла з дотриманням вимог Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН В.2.2-26:2010).

Для знезаражування залів судових засідань та інших приміщень у суді наявні побутові бактерицидні опромінювачі, технічні характеристики яких дозволяють обробляти площу не більше 20 м². Проте, останні записи у журналі дезінфекції робочих приміщень датовані 21.03.2021 (фото 8).

Зали судових засідань, які фактично використовуються за призначенням, обладнані системами відеоконференцз'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції.

Вікна залів судових засідань, призначених для розгляду кримінальних справ, укріплені металевими ґратами.

На кожному поверсі будівлі суду облаштовані туалети загального користування (для персоналу та відвідувачів), що не мають пристосувань для користування особами, які пересуваються в кріслах колісних, та інших маломобільних груп населення.

У якості укриття на випадок сигналу повітряної тривоги суддями, працівниками апарату суду та відвідувачами, відповідно до наказу голови суду від 01.07.2022 № 10 ОД, використовується протирадіаційне укриття у підвальному поверсі будівлі суду, яке згідно акту оцінки стану готовності захисної споруди від 13.06.2023 визнано обмежено готовим до використання за призначенням.

В'їзд автотранспорту варті на територію суду здійснюється через металеві ворота, що замикаються (фото 9).

Група приміщень для затриманих і взятих під варту осіб та конвою розташована на першому поверсі будівлі суду, вхід до якої здійснюється через окремі металеві двері у тильній стіні будівлі (фото 10), та складається з 3-х камер для підсудних та 1-го приміщення для конвою.

З приміщення для затриманих і взятих під варту осіб та конвою наявний окремий вихід до залу судових засідань № 3 на першому поверсі, призначеної для

розгляду кримінальних справ, проте цей зал за призначенням не використовується і засобами відеоконференцзв'язку не обладнаний.

Площа кожної з камер для підсудних складає близько 9 м². Технічний та санітарний стан камер задовільний. Підлога в усіх камерах для підсудних бетонна, покрита керамічною плиткою (фото 11). Стіни капітальні, пофарбовані водоемульсійною фарбою. Кожна камера обладнана двома лавами для сидіння, які надійно закріплені до підлоги. Камери обладнано металевими дверима з накладними замками, зовнішніми запорами та оглядовими вікнами розміром близько 10х10 см. Камери та приміщення для конвою системою вентиляції не обладнані, проте 2 з 3-х камер обладнані вікнами з кватирками, що відкриваються та забезпечують доступ свіжого повітря. Вікна захищені металевими ґратами.

Вікна у двох камерах забезпечують достатній рівень природнього освітлення. У той же час усі камери обладнані електричними ліхтарями з лампами денного світла, які забезпечують комфортний світловий режим. Однак, ліхтарі у камерах захисними сітками чи ґратами не обладнані (фото 12).

Забезпечено прямий доступ підсудних до питної води, що зберігається у пластиковому бутілі об'ємом 19 л, встановленому у приміщенні для конвою (фото 13).

У блоці для розміщення підсудних облаштовано окремий санвузол, обладнаний умивальником, унітазом та урною для сміття (фото 14). Цей санвузол знаходиться у належному технічному та санітарному стані, доступ до нього відвідувачів та працівників суду виключається.

Приміщення для конвою та зали судових засідань системою сигнально-переговорних пристроїв не обладнані.

У будівлі суду наявне окреме приміщення для проведення конфіденційного спілкування адвоката з підсудними.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Порухення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28 Конституції України).

В порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН В.2.2-26:2010) у суді на 2 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ передбачено лише 3 камери для розміщення підсудних. Натомість кількість камер слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Підлога в камерах для підсудних виготовлена з бетону та керамічної плитки, у той час як відповідно до вимог підпункту 7.1.12 ДБН В.2.2-26:2010 повинна бути дерев'яною на бетонному підмурівку.

2. Порухення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про лікарські засоби»).

Аптечка для надання домедичної допомоги, що знаходиться на посту охорони, не містить лікарських засобів відповідно до переліку вкладення, а також містить лікарські засоби, термін придатності яких закінчився, і які відповідно до статті 23 Закону України «Про лікарські засоби» підлягають утилізації та знищенню.

3. Порухення права осіб з інвалідністю, передбачені Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України №1767 від 16.12.2009.

В порушення вимог підпункту 5.2.1 Державних будівельних норм ДБН В.2.2-40:2018. «Інклюзивність будівель і споруд» (далі - ДБН В.2.2-40:2018) маломобільні групи населення не в змозі без сторонньої допомоги потрапити до залів судових засідань навіть на першому поверсі.

Наявні санітарні вузли у Суді всупереч нормам ДБН В.2.2-40:2018 не забезпечують їх використання особами з інвалідністю через відсутність будь-яких пристосувань для такої категорії осіб.

Верхні і нижні сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, не мають контрастного забарвлення або маркування, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-26:2010 та ДБН В.2.2-40:2018.

4. Порухення права на забезпечення безпеки у суді (Директива Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу та № 2012/29 ЄС від 25 жовтня 2012 року про дотримання мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів та ДБН В 2.2-2.6:2010).

В порушення вимог пункту 13 Інструкції № 613/785/5/30/29/67/68 у приміщенні суду не забезпечено ізолюваного маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від службового входу суду до залів судових засідань, у зв'язку з цим підсудні конвоюються по відкритим для сторонніх осіб сходовим кліткам лівого крила будівлі суду та коридорам першого та третього поверхів, що призводить до порушення їх прав на забезпечення безпеки під час перебування в суді та вимог підпункту 7.1.10 ДБН В 2.2 2.6:2010.

Відсутні металеві ґрати на вікнах на сходових клітках на шляху проходження підсудного до залу судового засідання, відсутні вертикальні огорожі ґратами чи сітками між сходовими маршами сходових кліток, наявність яких передбачена підпунктом 7.1.10 ДБН В 2.2 2.6:2010.

Відсутнє відеоспостереження та кнопки звукової сигналізації по маршруту конвоювання підсудних, що є порушенням пунктами 13 і 15 Інструкції № 613/785/5/30/29/67/68 та вимог підпунктом 7.1.10 ДБН В 2.2 2.6:2010.

Всупереч вимогам підпункту 8.5.4. ДБН В 2.2 2.6:2010 відсутні сигнально-переговорні пристрої для зв'язку між залами судових засідань для слухання кримінальних справ і приміщенням конвою.

Автоматична пожежна сигналізація в будівлі суду несправна, що є порушенням вимог підпункту 7.2.6 ДБН В 2.2 2.6:2010.

Доступ до ліхтарів освітлення у камерах тимчасового утримання підсудних (засуджених) зсередини камер не обмежений за допомогою металевих ґрат або сітки, що є порушенням підпункту 8.3.7. ДБН В 2.2 2.6:2010.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Сумській області та Глухівському міськрайонному суду в Сумській області:

1. Кількість камер для тримання підсудних (засуджених) привести у відповідність до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» та Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.

2. Привести у відповідність до вимог ДБН В.2.2-26:2010 підлогу в камерах для підсудних (засуджених).

3. Відповідно до вимог ДБН В 2.2 2.6:2010 обмежити доступ до ліхтарів освітлення у камерах тимчасового утримання підсудних (засуджених) зсередини камер за допомогою металевих ґрат або сітки.

4. Створити умови для відвідування Глухівського міськрайонного суду Сумської області маломобільними групами населення відповідно до вимог ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;

5. Здійснити контрастне маркування верхніх і нижніх сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, у відповідності до вимог ДБН В.2.2-26:2010 та ДБН В.2.2-40:2018.

6. Створити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного приміщення до залів судових засідань відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів.

7. Обладнати маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного приміщення до залів судових засідань камерами відеоспостереження, кнопками звукової сигналізації, металевими ґратами на вікнах на сходових клітках, вертикальними огорожами з ґрат чи сіток між сходовими маршами сходових кліток відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання

та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, а також вимог ДБН В 2.2 2.6:2010.

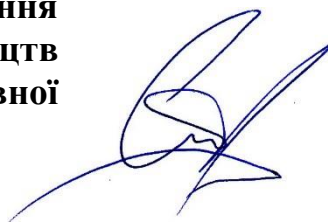
8. Привести автоматичну пожежну сигналізацію в технічно справний стан та забезпечити її належне функціонування.

Територіальному управлінню Служби судової охорони в Сумській області:

Забезпечити наповнення аптечок для надання невідкладної домедичної допомоги лікарськими засобами з актуальним терміном придатності відповідно до переліку вкладень.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Олександр Бурка

Додаток: фото до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Графік дежурностей робітників
№ 4, № 5, № 6, № 7, № 8, № 9, № 10
розташованих на 2-му поверсі будівлі сулу

Дата	Час	Виконавець	Підпис
01.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
02.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
03.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
04.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
05.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
06.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
07.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
08.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
09.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
10.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
11.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
12.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
13.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
14.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
15.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
16.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
17.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
18.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
19.03.2021	8:30	Варшав	Варшав
20.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
21.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
22.03.2021	Варшав	Варшав	Варшав
23.03.2021			
24.03.2021			
25.03.2021			
26.03.2021			
27.03.2021			
28.03.2021			
29.03.2021			
30.03.2021			
31.03.2021			

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

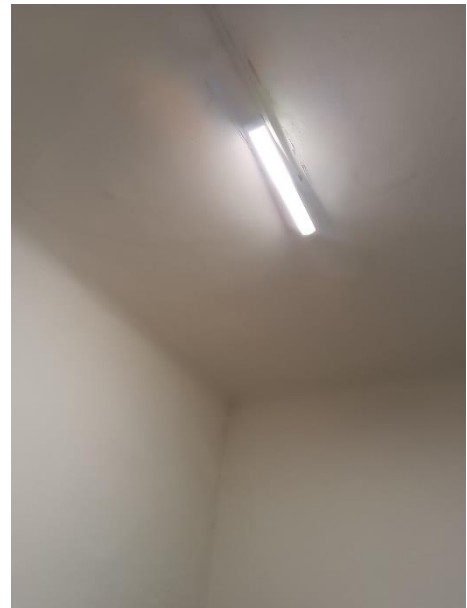

Фото 13**Фото 14**